AÑA 7
8
OKTOBER 1976

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA (VLA)

Minister-president over indexerings-rapport: "Kaka", pag. 2

Basta di pan ku manteka! pag. 3

E raport di Unesco, pag. 4

Onderwijs en sociale ongelijkheid, pag. 12

Diskussie over onderwijs-planning, pag. 15

VOORPLAAT:
Klasnan den hospital, kestion di prestigio, pag. 8

redactie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly, a. vrolijk en m. winklaar

redactie-adres:
paradera 82

bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. "vorm"

layout:
r. en j. de graaff

fotografie:
r. de graaff

drukkerij: v.a.d.

abonnementen:
NAf. 20,— per jaar

v.l.a.

VAKBOND VAN LEERKRACHTEN ARUBA
zuidstraat 11, oranjestad,
p.o.b. 582, o'stad,
tel. 4219

HOOFDBESTUUR

DAGELIJKS BESTUUR:

frank zaandam, *voorzitter*
pedro velásquez, *vice-voorzitter*
madonna stephens, *secretaresse*
ramon todd-dandaré, *2e secretaris*
freda wever-rodriquez, *penningmeesteresse*
vilma wever, *2e penningmeesteresse*

COMMISSARISSEN:

vilma wever, b.o.
tineke pengel, b.b.o.
elsa dowling, huishoudonderwijs
willy richardson, tech. onderwijs
henk weustink, mavo
ramon todd-dandaré, vwo/havo/hbo

secretaresse kantoor:
mevr. f. alexander

vergaderplaats:
zuidstraat 11
tel. 4219; v.l.a.-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen.

banken:
banco popular antiliano v-224-1
algemene bank nederland v-62503

nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, zuidstraat 11

AÑA 7 - NO.8
OKTOBER 1976

skol % komunidat

sindikato di maestronan di aruba, v.l.a.

vla-bestuur

De lerarenopleiding vormde weer een gewild diskussiepunt tijdens de ledenvergadering.

— Als nieuwste datum voor de introduktie van het Papiamento is genoemd: begin volgend schooljaar. Worden er nu al voorbereidingen getroffen, wordt er b.v. al gewerkt aan nieuwe schoolboekjes?

Bestuur: Nee, daar wordt nog niets aan gedaan.

—Dus de konsekwentie daarvan zal zijn dat er volgend schooljaar weer niet begonnen kan worden en dat het maar weer een jaartje opgeschoven zal worden?

Bestuur: Waarschijnlijk wel. Binnen de centrale regering heerst op dit punt verdeeldheid. Een belangrijke groep binnen de regering wil dat men na Papiamento in de eerste en tweede klas overschakelt op het Nederlands als voertaal voor het onderwijs, terwijl een minderheidsgroep binnen de regering liever overstapt op Engels - en/of Spaans, zoals ook het Unesco-rapport adviseert.

— Welke betekenis heeft het Unesco-rapport eigenlijk voor de Centrale Regering?

Bestuur: De Minister van Onderwijs hecht er veel waarde aan, de Regering niet.

—Hoe staat het met de Onderwijsraad zoals vastgelegd in het protocol van de staking-1974, draait hij al?

Bestuur: Dat verkeert nog helemaal in het beginstadium. De Minister van Onderwijs heeft er geen bezwaar tegen, maar de topambtenaren van haar departement zijn er doodsbang voor en proberen het protocol te breken. Ze zijn vooral benauwd voor die z.g. feed-back, dus dat ze met argumenten terug moeten komen in de Onderwijsraad, als de beslissing van de minister afwijkt van het advies van de raad. Ze zeggen: "Nergens ter wereld komt zoiets voor, dat had nooit ondertekend mogen worden. De verhouding werkgever/werknemer is volkomen zoek, je praat als gelijke." Blijkbaar is dat iets verkeerds volgens hun.

— Een ander onderwerp, de lerarenopleiding. Bestaan er nu twee lerarenopleidingen, één op Aruba en één op Curacao, of heb-

okt. 1976

ben we nog steeds één Antilliaanse lerarenopleiding?
Bestuur: Officieel hebben we nog steeds één Antilliaanse Lerarenopleiding met afdelingen op Aruba en Curacao.
— Er wordt verteld dat Nederland niet bereid is de opleiding van Curacao te betalen, is dat zo?
Bestuur: Ze betalen wat er onder Hendrik Croes is overeen gekomen. Nederland vindt de huidige Curacaose opleiding te duur, bovendien hebben ze gezegd het niet eens te zijn met de filosofie die er achter de Curacaose opleiding steekt. Er is hun (Ned.) te verstaan gegeven dat het van een kolonialistische mentaliteit getuigt wanneer zij ons gaan vertellen wat voor filosofie wij moeten aanhangen.
—Er wordt ook verteld dat Curacao de Arubaanse diploma's niet erkent en dat leerkrachten die hier afgestudeerd zijn daar niet aan de slag kunnen komen. Weten jullie daar iets van?
Bestuur: Wij hebben daar niets over gehoord, maar formeel kunnen ze niet geweigerd worden omdat het officieel nog steeds één Antilliaanse opleiding is. Maar als men een opleiding zou willen boycotten dan zijn er altijd wel mogelijkheden te vinden.
— Waarom heet op Aruba drs. Toppenberg "cursusleider" en niet "direkteur" van de opleiding?

Drs. Toppenberg, cursusleider.

Bestuur: Dat komt omdat er voor de benoeming van een direkteur eerst advertenties geplaatst moeten worden en dat is in dit geval niet gebeurd.
— Hoe staat het met de indexering, komt er nog wat of niet?
Bestuur: Als er wat komt zullen de vakbonden zeker tegen zijn. Er is onlangs een rapport over de indexering aangeboden aan de Centrale Regering. Dit rapport was samengesteld door vertegenwoordigers van vakbonden van overheidspersoneel in samenwerking met ambtenaren van de overheid. Onlangs heeft Minister-President Evertsz tegenover het toenmalige ANAAB-bestuur zijn mening over dit rapport gegeven: "Kaka", aldus de Minister-President. Het ANAAB-bestuur heeft dat blijkbaar geaccepteerd, doch wij zijn van mening dat dit een ontoelaatbare opmerking is waartegen ten felste geprotesteerd had moeten worden.
— Had de Minister-President nog andere, meer gespecificeerde meningen behalve bovengenoemde?
Bestuur: Ja, hij vond dat in het rapport aan loonpolitiek gedaan werd en dat mag blijkbaar niet.
— Demokratische instelling van die man. Ander onderwerp; ten tijde van ons kongres heeft het B.C. een bijdrage in de kosten beloofd, hebben jullie dat ooit ontvangen?
Bestuur: Nee, tot op heden hebben we nog niets ontvangen. Wel hebben we een mondelinge toezegging dat de betaling alsnog gedaan zal worden.
— Om welk bedrag gaat het?
Bestuur: Het gaat om een bedrag van f. 2500,—.

— Waar gaan we eigenlijk naar toe met al onze kongressen? Een veel gehoorde klacht vroeger was dat we binnen de vakbond hoofdzakelijk aandacht hadden voor geldzaken, moeten we nu stellen dat we alleen nog aandacht hebben voor onderwijskundige zaken? M.a.w.: houdt de vakbond zich alleen met het onderwijs bezig, of proberen wij de gemeenschap in zijn geheel te dienen?
Bestuur: Nee, nee, wij willen ons zeker niet beperken tot het onderwijs alleen. Het onderwijs is ons vertrekpunt, van daaruit zoeken wij raakpunten met de gemeenschap.
— Moet daaruit gekonkludeerd worden dat jullie het onderwijs als middel zien om de maatschappij te verbeteren?

Freda Wever, penningmeesteresse

Bestuur: Nee. Met raakpunten bedoelen we het volgende: in het onderwijs worden we b.v. gekonfronteerd met de gevolgen van slechte behuizing, dat is een probleem dat opgelost dient te worden. Zo zijn er nog veel meer problemen waaraan gewerkt moet worden, b.v. de hoge kosten van levensonderhoud, de werkloosheid etc. Dat zijn allemaal problemen waarmee we dagelijks direkt of indirekt gekonfronteerd worden in het onderwijs maar die niet via het onderwijs opgelost kunnen worden. Samen met de andere vakbonden kunnen we dat beter aanpakken; de FESINA zou het middel moeten zijn. Wij van de VLA moeten ons in de toekomst meer voor de FESINA gaan inspannen. ●

Traicion na mi lenga

Papiamento ta mi mama
Casteyano mi madrasa
curazon di banana b'a tira 'fó
pa b'a come casca sin balor
na Papiamento bo no por haci historia nan dĭ
ni bon' por papia cu sinceridad
o vil reptil
acaso for di un curazon yen falsedad
por nace fruta di honestidad?
mescos cu tur colebra bo lenga ta partĭ na dos
veneno bo ta scupi, ay . . . bo ta mahos
Traicion n'e lenga di mi mama
ta igual cu traicioná mi patria
Pues pa bo, traidor, mi ta exigĭ
e pena máximo
esey bo tin bien merecĭ.

D. LACLÉ H.
sept. 1976

Basta di pan ku manteka!

A. Vrolijk

Trahadonan ta organisa un sindikato pasobra nan kier logra algo; nan kier resolve nan problema, kua ta un problema di tur trahado. Pero sindikato no tei pa interes personal.
Pa e problema keda resolví e sindikato mester buska e kousa di e problema. Si e sindikato elimina e kousa e problema lo no presente mas o a lo menos pa hopi tempo.
E sindikatonan di Aruba tin algo komun. Tur sindikato a ser lanta ora a sinti e nesesidat di tin un forsa pa demanda un derecho. Aki na Aruba nos ta papia di sindikatonan afilia na ORIT, Estados Unidos, p.e. HWU i GWU, sindikatonan Independiente p.e. UPA i IOWUA i sindikatonan afilia na CLAT, Latino America, p.e. ANAAB, ABV, FTA, GABA, BEBA, SNP, UEA, VLA. E diferensia esensial, segun mi, entre ORIT i CLAT ta ku ORIT ta buska solamente benefisionan. E relashon doño di empresa i trahado mester keda. CLAT kier, fuera di e benefisionan aki, partisipashon di e trahadonan den e manebo di e empresa. Despues di tempo e trahadonan por tuma direkshon di e empresa. E ora no ta traha pa hasi ganashi pero pa sirbi e pueblo.
Den praktika nos por mira ku no tin diferensia entre e sindikatonan aki na Aruba loke ta konserni nan meta. Tur ta tabata bringa pa mas plaka, mas fakansi, eks. Un sindikato ku ta bringa solamente pa e benefisionan aki nan ta yama den sindikalismo *un sindikato pa pan i manteka.*

E lucha pa ta mas

Sindikatonan ku ta bringa solamente pa mas benefisio material ta sindikatonan ku ta bringa pa *tin* mas.
Sindikatonan ku ta bringa pa nan miembronan tin tambe mas vos, mas poder pa por disidi nan mes destino ta sindikatonan ku kier *ta* mas.
Sindikatonan di Aruba mester kambia nan ideologia. Si semper bai nos pidi pa tín mas nos ta keda den un sirkulo visioso. Mas nos pidi, mas preisnan ta subi.
Hopi "sindikalista" lo spanta di e idea ku nan lo mester sigi. Sindikatonan mester di mas poder awor.
Sindikatonan di trahadonan di gobierno, ANAAB, GABA, VLA, mester eksigi Partisipashon. Partisipashon real den tur desisbonnan ku mester worde tuma ku ta konserni e tereno di e trahadonan aki.
Sindicato Nacional de Panaderos, SNP, lo mester baya un sierto kantidat di akshon di e panaderianan.
Independent Oil Workers Union of Aruba, IOWUA, na luga di sinti pleita pa mas benefisio mester buska akshon den e kompania Lago.
Union Portuario Arubano, UPA, lo mester hasi e sindikato mas fuerte i sin influensia di partidonan politiko. Saka tur empresa priva for di riba tereno di waf, afilia su mes na e otro sindikatonan i lucha pa adelanto di su miembronan i e trahadonan di Aruba.
Union Electricista Arubano, UEA, tambe mester eksigi akshon den e kompania Elmar.
Bont di Empleadonan di Banco i Aseguro, BEBA, mester akshon di e kompanianan ku su miembronan ta traha.
Federashon di Trahadonan di Aruba, FTA, tambe tin derecho riba akshon den hotelnan, kontratistanan i otro empresanan.
Algemene Bond van Verplegend Personeel, ABV, mester bringa pa baya puesto den Regentenraad.

Na luga di pidi plaka e direktivanan mester eksigi akshon den e empresa, dunado di trabow. Na kada deliberashon pa un c.a.o. nobo ta eksigi mas akshon. Na fin di aña e dividendo ku e akshonnan a gana ta worde reparti entre e miembronan di e sindikato.
Ku esaki lo bin hopi kambio den e aktitut di e trahadonan. Nan tambe ta bira miembro di e empresa. E inproktividat ku tur bende ta keha di dje tambe lo baha. E inproduktividat o flohedat ku e trahadonan ta demostra ta un forma inkonsiente di sabotea e produkshon pasobra e dunado di trabow no ta rekonose e trahado i esaki no ta sintié responsabel pa e marcha di e empresa.
Birando partner den e empresa e trahado ta haya mas resposabilidat i motivashon pa traha mas duro i na fin di aña e lo por haya un stimulashon pa ta mas produktivo.
Awor lo e sintié mas ku un simple medio di produkshon. ●

Topconferentie onderwijsbonden

Op 8, 9 en 10 oktober zijn de onderwijsbonden van de Nederlandse Antillen op Bonaire bijeengeweest om te diskussiëren over de aanstaande onafhankelijkheid en de rol van het onderwijs daarin.
De eerste besprekingen — op bestuursnivo — vonden plaats in maart op Aruba. De aanleiding tot deze bijeenkomsten is het feit dat er in genoemde vakbondskringen ernstige ongerustheid heerst over een realistische voorbereiding op de naderende onafhankelijkheid.

Eén aspekt van die voorbereiding is informatie aan het volk. Tot nu toe is dat nagenoeg volkomen verwaarloosd en wat er aan informatie geweest is, was hoofdzakelijk negatief.

Het programma van het overlegweekend zag er als volgt uit:

Vrijdag 8 oktober

14.00 Vertrek Curacao.
14.50 Vertrek Aruba.
15.20 Aankomst Bonaire.
15.30 Huisvesting.
20.00 a. Welkomswoord.
b. Benoeming Kongresbestuur.
c. Bespreking agenda.

Zaterdag 9 oktober

8.30- 9.15 Inleidingen over onderwijs.
9.30-11.30 Diskussie in groepen.
11.30-12.30 Plenaire vergadering.
14.00-14.45 Inleidingen over onafhankelijkheid en staatkundige struktuur.
15.00-17.00 Diskussie in groepen.
17.00-18.00 Plenaire vergadering.

Zondag 10 oktober

9.00- 9.30 Presentatie van vragen door het Kongresbestuur over onderwijs en onafhankelijkheid.
9.30-12.00 Diskussie in groepen.
13.30-16.00 Plenaire vergadering.
16.15-17.15 Redaktiekommissie bijeen om principes en algemene lijn voor slotdokument te bepalen.
17.30-18.30 Besluit over voorlopig dokument en machtiging redaktiekommissie voor verdere uitwerking diskussienota.
20.30 Vertrek uit Bonaire.

Het feit dat de vakbonden zich gezamelijk over deze problemen buigen, wordt door de besturen als zeer positief en tevens als een noodzaak ervaren.

Er werd in een uitstekende sfeer keihard gewerkt, doch de stof bleek te veel omvattend om nu al met een afronding te kunnen komen. Daarom werd besloten nog geen slotdokument te publiceren, het zou waarschijnlijk nog teveel vragen onbeantwoord laten.
Om dezelfde reden werd besloten geen verslag van dit weekend in de diverse vakbondsorganen te publiceren. Vandaar dat dit blad de lezer niet meer kan aanbieden dan bovenstaand summier overzicht.

Voorts werd er besloten een voortdurende kommunikatie in stand te houden. In verband hiermee zal er op 12, 13 en 14 november a.s. een volgende bijeenkomst gehouden worden op Curacao. De bedoeling van dit proces is dat er een diskussie onder de leden op gang wordt gebracht, die vervolgens uitgebreid dient te worden tot het volk in zijn geheel. ●

(N.B. De S.O.K., dit is de sport- en ontspanningskommissie van de VLC-Bonaire, die het eten verzorgde, beweerde dat er per dag vijf geiten in de pot verdwenen. Bij het vertrek op Bonaire gingen inderdaad enige konferentiegangers mekkerend de vliegtuigtrap op. Nog één zo'n onderwijskonferentie en de geitenplaag op Bonaire zal bedwongen zijn).

Tur mucha mester hanja un igual oportunidat pa bishita kleuterschool.

E raport di Unesco

E raport ku e tres ekspertonan di UNESCO a bin traha pa nos aki (un ratu) no ta konteně muchu kos nobo.
E trio di UNESCO a wordu invitá pa bin Antiyas den un período sumamente problematiko riba tereno di enseñansa, esta den e período ku mr. Hendrik Croes tabata ministro di enseñansa. Mirando e mal relashonnan ku tabata eksistí entre e ministro aki i e sindikatonan di maestro, no ta nada straño ku e invitashon pa e ekspertonan aki bin studia nos enseñansa a wordu risibí ku un sierto renkor den seno di e profeshonalnan di nos enseñansa. No ta nada straño ku esaki a wordu mirá komo un otro menospresio pa ku nos propio ekspertonan. Tabata un poko tempo despues ku un tal Arends di Hulanda a bin set-up un lerarenopleiding un rato den dos siman i ku e trabou di 4 eksperto antiyano a wordu "gewoon" poní un banda pa e ministro en kuestion.
Asta den Fort Amsterdam e premier e tempo ei a kalifiká nos ekspertonan antiyano pa "krukken", i por sierto e mesun premier tei ainda!
Apesar di e ambiente kontroversial aki den kual e raport foi su nasementu a wordu risibí aden, e konklushonnan ku e ekspertonan aki ta yega na dje tin su importansia. No kabe duda ku e opinionnan tresí dilanti pa e personanan aki no por wordu neglishá pa parti di nos gobernantenan komo ku ta trata aki di personanan ku hopi peso riba tereno di enseñansa mundial.
E raport aki pa un gran parti ta un ratifikashon di loke ya pa añanan largu ta wordu tresí dilanti pa tur esnan envolví den nos enseñansa, i ku pa e mesun kantidat di añanan ta wordu neglishá kompletamente pa e polítikonan enkargá ku su maneho.

E trio di Unesco a bishita Antiyas den e periodo cu mr. Hendrik Croes tabata ministro di enseñansa.

E raport

Den prologo di e raport ya ta ser spiertá ku no ta intenshon di e raport aki pa bin ku un análisis kompleto di nos sistema nashonal di enseñansa sino mas bien nan ta konsentrá nan atenshon riba loke segun e sekretariado di UNESCO ta e topikonan di mayor importansia i e problemanan ku e gobierno (sentral) ta enfrentando en konekshon ku sanamento i desaroyo di *su servisionan edukashonal!*

E preseso di tuma desishon

Den kapitulo dos di e raport (prome kapitulo ta djis un splikashon kortiko di "background" general di Antiyas) e ekspertonan ta toka e proseso di tumamentu di desishon (den e struktura aktual di gobernashon).
Komo ehempelnan ku te rekerí un desishon urgente nan ta mustra:
— Uzo di Hulandes ainda pa duna les na skolnan basiko;
— E adaptashon di e sistema aktual na e kondishonnan lokal i regional;
— E formulashon di un maneho (beleid) *nobo* pa desaroyo di enseñansa.

Fuero di esaki nan pone komo problemanan di un karakter mas tegniko:
— E kantidat grandi di muchanan ku ta keda sinta na skolnan basiko i sekundario (korda e kongreso di VLA di '75: Keda

ENSENANSA ANTIYANO, UN BARKU KU DEMASIADO KAPITAN!

sinta, un mester?)
- E kostonan halto di enseñansa i e efisiensia relativamente abou di e sistema di enseñansa aktual.

Nan ta sigi bisa ku ya pa añanan largo e problemanan aki ta wordu deliberá riba nan dor di gobierno(nan), schoolbestuurnan, i sindikatonan di maestro i ku tur ta di akuedro ku algu mester wordu hasí, pero niún ta di akuerdo ku otro kiko mester wordu hasí!

Nan ta bisa ku nan ta bai analisá e problema aki promé pasobra no ta bale la pena pa hasi sugerensianan pa solushoná e problemanan ariba menshoná si desishonnan no por wordu tumá!

Despues nan ta splika kuantu kapitan tin ta manda riba e barku fofo i helapi ku ta yama nos enseñansa esta:
- Gobierno sentral, enkargá ku e poder legislativo. Esta regla i organisá lesnan oranan ets. via leynan;
- Gobiernonan insular kendenan tin e poder finansiero den nan man;
- I e schoolbestuurnan kendenan tin 80% di e skolnan den nan man pa loke ta toka salarionan, mantenshon ets. esta e parti administrativo.

Nan ta mustra ku si Staten tuma kalke desishon riba tereno di enseñansa p.e. baha e kantidat di alumnonan pa klas e 22 miembronan sa ku esaki lo nifiká un peso finansiero mas grandi pa kada isla apart ku nan ta representá, asina ta ku nan ta preferá di laga tur kos sigi bai manera e ta bai.

Asina nos ta stanká den un situashon kaminda Staten tin e responsabilidat di organisá enseñansa (via leynan) pero ku e responsabilidat aki ta wordu limitá pa e poder finansiero di kada isla, i e responsabilidat finansiero di kada isla ta wordu limitá pa e poder legislativo di Staten.

Nan ta mustra tambe kon apsurdo ta e echo ku un isla manera Aruba ku un populashon di apenas 60.000, tin dos departamento di enseñansa (dept. di enseñansa di gobierno sentral i onderwijszaken di gobierno insular) i tur dos ta trahando ku e mesun skolnan! E solushon mas logiko pa e problema aki ta segun nan: koi tur responsabilidat pa edukashon poné den un man, esta laga un outoridat ront henter enseñansa lokual lo hasi posibel tambe ku e outoridat aki lo por kompilá i analisá tur datos ku e tin mester pa e por tuma desishonnan *rashonal.*

Despues di balia paki-paya ront di kiko lo ta mihó, esta sentralisá enseñansa o desentralisé nan no ta duna un sugerensia eksakto di kual dinan lo ta mihó. (Parse ku nan no kier kima nan dede ku e politika isleño di Antiyas).

Na final nan ta bisa den un frase pa tene tur partido kontento: pa solushoná e problema aki nos ta proponé gobierno (sentral) pa introdusí sea un sistema di maneho di enseñansa mas sentralisá of un sistema mas desentralisá.

Den e ultimo frase di e kapitulo nan ta laga entre skref di jalusí kiko segun nan lo mihó. Ku un enorme kautela nan ta bisa: Un diskushon riba e relativo bentahanan i desbentahanan di ambos sistema ta mustra ku *un sistema* **sentralisá** *di maneho di enseñansa lo ta preferible!*

Lenga materno mester wordu introdusí na skol basiko

E topikonan prinsipal

Den kapitulo tres un lista bastante konosí pa nos ta wordu tresí padilanti, esta un lista ku topikonan di diskushon ku ta eksihí kambio o desishon urgentemente:

1. E lenga

Riba e topiko aki ta wordu tresí padilanti loke ya pa hopi tempo kaba ta konosí, ku e lenga materno mester wordu introdusí den enseñansa basiko; papiamento na Aruba, Bonaire i Korsou i Ingles na Islariba.

Nan ta proponé pa duna di e 9 añanan ku e mucha ta haya les aden na enseñansa basiko 6 aña den e lenga materno i 3 aña den e di segundo lenga sea kual sea wordu eskohí.

2. E struktura di e sistema

Aki nan ta mustra ku e mucha mester skohe muchu tempran (despues di 6 klas di skol basiko) ki ramo di enseñansa e lo bai sigi (ta mihó pa bisa aki ku ta wordu eskohí pe, komo ku ta ampliamente konosí ku ta e puntanan di "taal", "rekenen" i e test sikolohiko ta disidí pé unda e mag bai, i no preferensia di e mucha pa un of otro ramo!)

Fuera di esaki nan ta mustra tambe kon inflexibel e sistema aktual ta, komo ku una bes ku e mucha a "skohe" un ramo kaba, ta difisil pa e "switch" pa un otro ramo.

Dor di ku e enseñansa sekundario den e sistema aktual ta demasiado strukturá e ta forsa e mucha pa spesialisá su mes na un edat muchu hoben ku mientras e lo mester a dediká e añanan aki na desaroyo di su vokashonnan i abilidatnan potenshal.

Tambe e raport ta mustra kon apsurdo nos sistema di eksaminá na Havo (i Mavo) ta kaminda ta wordu lagá na e alumno pa e skohe su pakket. Asina ta bin resulta ku tin un gran total di 504 kombinashon posibel lokual ta hasi ku tin 504 diferente diploma.

3. Metodonan

Aki nan mes ta bisa ku nan no a haya chens pa studia e metodonan ku ta wordu uzá aktualmente den enseñansa na Antiyas. Pero ku nan bishitanan breve na skolnan a mustra ku e maestronan ta purba adaptá e material di enseñansa mas tanto posibel na e situashon aki na Antiyas. Nan ta sita Leerplan en Leidraad tambe di prof. F. W. Prins.

4. Preparashon di maestronan

Segun e trio di UNESCO, APA ta parse di ta mas tantu teoría, komparable ku un fakultat di arte en bes di ta un "training-college" pa forma profeshonalnan. Nan ta mustra ku e estudiantenan ta siña e prinsipionan di pedahohía i sikolohía foi bukinan i maestronan pero ku e problemanan di duna les den praktijk ta wordu lagá pa maestronan di skolnan basiko ku mester gía nan.

E futuro maestronan tin mester di hopi mas gía di e ispektornan di enseñansa (komo ku

nan ta mira e problemanan di praktijk tur dia) i miembronan di e Buro Pedahogiko i Didaktiko. Lastimamente nada di esaki ta sosodiendo aktualmente. Na final nan ta yega na e konklushon ku dos topiko prinsipal tin:

I. Introdukshon di e lenga materno den enseñansa basiko;
II. E struktura aktual di enseñansa sekundario mester wordu kambiá.

Kostonan total di ensenansa i efisiensia

Den e kapitulo aki e ekspertonan di UNESCO ta mustra tres faktor ku ta hasi e kostonan di nos enseñansa subi:

a. E salarionan di e maestronan den edukashon basiko i sekundario ta haltu den terminonan apsoluto i hopi halto den terminonan di nos entrada nashonal per kapita;
b. E kosto di kada studiante ta muchu haltu na Havo/VWO i Hogeschool. Esaki no ta debí na e salarionan di e maestronan solamente sino tambe na e echo ku tin muchu poko alumno relativamente pa kada maestro (14 alumno pa kada maestro na Havo/VWO).
c. Dor di ku e porsentahe di keda sinta ta muchu halto, 20% .

Esaki kiermen ku enseñansa ta kostando 20% dimas pa aña aktualmente.

Algun sugerensia

Lugá di traha ku leynan pa regla nos enseñansa, projektonan por wordu uzá. Projektonan ta plannan detayá riba kalke tema den enseñansa.
Nan ta mustra riba e echo ku hopi biaha pa traha un projekto asina mester di kolaborashon di varios *eksperto* hunto (i no komishonnan formá pa figuranan politiko ku ta pretendé di ta eksperto mientras ku en realidat nan no tin ninklase di spesialisashon, manera ta e kaso ku hopi di e komishonnan formá ultimamente).
Komo projektonan ku por bini ta wordu menshoná:

— Un reforma administrativo (mas sentralisá o desentralisá);
— Stablesimentu di un buró di estadistika;
— Introdukshon di Ingles na Islariba i di papiamento na Aruba, Bonaire i Korsou komo lenga den kual lesnan ta wordu duná aden na skolnan basiko;
— Produkshon di metodonan ku ta adaptá na e kultura di Antiyas;
— Baha e kantidat di e kedamentu di sinta.

Nan ta sigi mustra ku pa hasi tur e kambionan aki esaki lo rekerí hopi tempo si mester sigi e mesun kamindanan pa ku un desishon por jega na kai. Nan ta proponé pa hasi un kantidat di kambionan limitá a korto plaso.
E kambionan aki por wordu hustifiká pa dos kriteria: Efisiensia i Igual oportunidat pa tur mucha.
Si e dos kriterianan aki wordu akseptá pa e partidonan envolví (lokual nos ta duda) anto mester fokus e atenshon mas tantu riba e enseñansa pa e grupo di e edat di 4 pa 15 aña. No solamente pasobra e grupo aki ta esun di mas grandi sino tur mucha di 15 aña mester por ta sufisiente prepará pa despues di skol of sigi studia of bai traha. Despues di esaki kada tipo di skol ta wordu repasá:

Edukashon sekundario mester wordu restrukturá na nesesidatnan di Antiyas

1. Kleuterschool

80% di tur mucha ta bai kleuterschool promé ku nan bishitá skol basiko. E 20% ku no ta bai ta pa motibu di falta di sufisiente rekurso finansiero serka e mayornan pa por paga e suma ku e kleuterschoolnan ta pidi.
Aki ta un kuestion di duna kada mucha un igual oportunidat si gobierno entemá e finansiamentu kompletu di e tipo di enseñansa aki pa asina tur mucha entre e edat di 4—5 aña por bishita kleuterschool.
Foi punto di bista di efisiensia tambe e sistema aktual no ta satisfaktorio komo ku e muchanan ku no bishita kleuterschool ta tene esnan ku sí a bishité atras!

2. Edukashon basiko

Pa rasonnan di "igual oportunidat" i efisiensia ta nesesario pa introdusí e lenga materno komo medio pa duna les aden na skolnan basiko.
E gran kantidat di muchanan ku ta keda sinta, nan ta sigi bisa, ta debí na ku e muchanan tin di sigi lesnan den un lenga kompletamente straño pa nan.
Si introdusí uzo di e lenga materno na skolnan basiko nos lo por spera un abolishon of sigur-sigur un redukshon den e kantidat aki.

3. Edukashon sekundario

Di e edukashon sekundario nan ta bisa ku e selekshon ku ta tuma lugá entre skol basiko i sekundario no ta husto pa e sigiente motibonan:

1. Ta wordu selektá muchu tempran, esta den transkurso i na final di enseñansa basiko;
2. E kriteria ku ta wordu uzá pa selektá, esta e punta pa Hulandes i e punta pa e test di inteligensia ta faboresé un sierto grupo di mucha só (!)
3. Muchanan ku bai LTS of HHS no ta haya un chens husto pa kunsa bida kuné komo ku virtualmente nan ta desempleá na momentu ku nan kaba skol.

Komo solushon pa e problema aki nan mira ku mester bin un tipo di skol ku ta prepará e muchanan di e edatnan aki pa e bida i trabou na Antiyas. Es desir un edukashon *praktiko*, i no manera e ta awor aki, un banda spesialisashon tegniko i otro banda solamente teoría.
Esaki lo impliká ku *tur* mucha di e edatnan aki lo mester bai sigi e mesun tipo di enseñansa pa un sierto período, kaminda nan lo mester siña p.e. un of mas lenga moderno manera Ingles i Spaño i nan lo mester sigi desaroyá nan vokashonnan i abilidatnan tegniko sea ku nan ta bai uzé despues pa bai traha of den nan tempo liber si na kier sigi studia.

Naturalmente ku e kambionan aki lo rekerí hopi preparashon i deliberashon pero por wordu hasí algo kaba den e direkshon aki si nos koi e ehempel di Bonaire ku a pone edukashon sekundario huntu riba un kampus. Despues di esaki nan ta duna un splikashon di e sistema di enseñansa manera e ta aktualmente na Antiyas.

Sumario

Komo e puntonan di mayor importansia di e raport aki nos por saka afó:

1. E difisil ku ta pa tuma un desishon riba tereno di enseñansa;
2. Introdukshon di e lenga materno den edukashon basiko;
3. Mester bin un kambio den e struktura di e edukashon sekundario;
4. Kosto di enseñansa mester wordu redusí of mihó dicho e plaka mester wordu uzá mas efisiente;
5. Mester kaba ku e sistema di keda sinta. No solamente pa motibonan ekonomiko manera e raport ta trese dilanti sino prinsipalmente pa evitá e shock sikolohiko ku 20% di nos alumnonan ta wordu obligá pa wanta kada aña.

Mester bin kambio den e situashon kaotiko i antikuá di nos enseñansa, esaki e raport aki tambe ta bisa. Esaki no solamente e ekspertonan aki di UNESCO a bisa pero ya pa añanan largu ta wordu bisá dor di sindikatonan di maestro, departamentonan di enseñansa i ekspertonan riba tereno di edukashon di nos propio suela.
Pero pa parti di e politikonan kendenan ta esnan ku por entamá e problemanan aki, e interes ta nihil. Esaki no ta nada straño komo ku enseñansa no ta algo ku bo por bai hunga política kuné (ounke ku tin hende ku sí kier hasi esaki, lokual lo por tin konsekuensianan katastrofal pa nos enseñansa); enseñansa no ta algu ku bo por bai uza pa gana votos. I ta bien konosí ku nos politikonan ta en buska di solamente i unikamente esaki. Parse ku nos a stanka den un período embrional si nos bai analisá e nivel di política ku ta wordu hungá aki na Antiyas i prinsipalmente Aruba. A bira tempo pa personanan responsabel bai okupá e puestonan ehekutivo di nos gobernashon i loke ta mas importante personanan ku ta konsiente di e situashon delikado den nos enseñansa. Pa parti di e ministro di enseñansa aktual nos ta mira un seriedat grandi pa loke ta toka su kartera, esei no kiermen ku tur loke e hasi nos ta di akuerdo kuné, pero sikiera e ta tuma su kartera na serio i esei no por wordu bisá di nos diputado di enseñansa kende ta mas tanto okupá ku turismo ku tur otro kos, lokual politikamente ta kumbinié.
Nos ta spera ku e raport aki lo ta e "push" ku tabata falta pa pone kada instansia envolví i enkargá ku e maneho di nos enseñansa kuminsá traha berdaremente na sanamentu di nos enseñansa.
Esaki lo ta promé biaha ku interesnan polítiko lo wordu poní un banda pa pone interesnan di e pueblo na prome lugá. Nos lo biba pa mira esaki?

✱

J. J. COUTINHO
foto: R. DE GRAAFF

retrato di j. masburo (e úniko arubiano)

henry habibe

Un apariensia di wantomba,
kabei di porko spiná,
bigot'i maĭsh'i rabu,
dos horea di bakaná,
koló di kask'i pampuna
i un smul yen di mièrde istóriko
é ta bora espasio ku su wowonan antiguo

awa no a yobe mas trei su mirada
su mente a keda seko manera lodo petrifiká
e roi arkaiko tras di su frenta na papiyòt
no por karga e rĭu sosialisante di nos era
e lashinan ta expresá tur redashi
ku el a kana piki abŏu den komunidat,
si bo porta tabata será,
el a habri bentana pa lur
si bo kama ta kompletá
(un "voyeur" primera klase!)
i si bo a hera prosperá
(ta su grandesa di Mavo!)
bo por konta ku bo kabés ta tumbá

i su nanishi!
ai e kokolishi spelònk di bichi
ai e bichi den e gran nanishi
e nanishi ku su kanishi
e kanishi ku ta gusta mishi
un nanishi kapitalishi
un enorme kapitalishi
un spada di un nanishi
ku a pega kontra tribuna di obrero
(Lago Sport Park, 1 de mei 1976)
pa sklama payasadamente
ku é ta falta e bieunan di antaño

(un pida lodo seko a kita kai tras di su wowo)
despues di mei aña
ku el a kondená
e pueblo trahadó di Chile

t'esaki ta e rubiano
ku kara di wantomba i un smul yen di mièrde istóriko

t'esaki ta e rubiano
ku ta odia tur afrikano, hulandés i arabir na Aruba

t'esaki ta e rubiano
e yiu sagrado di un kasike i un biento di Yanana

t'esaki ta e rubiano
ku ta chambuká maduramente den bichi di su pensamento

t'esaki ta e rubiano
e promé fantochi militar
(o balente Pimpi di Pinochet!)
den su paraĭso "Bonchi Aparte"

CYNTHIA MAXWELL

Hopi di nos a yega di bai hospital, i kade hende tin un opinion kon e trato tabata. Pashentnan ta mira e verpleegsternan komo un ayudo amable of un hende ku ta fastioso ku ta obligabo hasi kosnan ku bo no kier.

Pero hopi hende nunka a pensa un rato ku e verpleegster o broeder tambe ta un hende normal ku tin su problemanan tanto na kas komo na trabou.

Pa e biaha aki nos a entrevista e sigiente personanan tokante nan trabou.

Pa di prome nos tin: Señora

CYNTHIA MAXWELL

Di aña '69 mi ta traha den hospital komo verpleegkündige den departamento di parto (kraamafdeling). For di aña '63-'67 mi a studia den e ramo aki na Hulanda.

Skol i Kom.: Kiko ta bo tarea den e departamento di parto?

Den e departamento aki bo mester tin hopi responsabilidat. Mi mester soru pa e babynan, e pashentnan i e verloskamer. Mi tin hulpverpleegsters, pero t'ami ta karga e responsabilidat. Mi mester wak pa nan hasi e trabou bon; mi mester ta all-round.

Skol i Kom.: Boso no sa bruha den e babynan?

Te ku awe ku mi ta traha, e kos ei no a pasa. Mi no sa si e a yega di pasa kaba. Pero si bo ti un bon metodo, no tin problema. Bo mester ta slons pa un kos asina pasa.

Skol i Kom.: E pashentnan mes: Kon e relashon ta?

Hopi biaha e ta negativo. Pashentnan no ta satisfecho. Tin pashentnan ku ta gradesido, pero tin otro ku ta malgradesi, anke kon bon bo tratanan.

Skol i Kom.: Ki diferensia tin entre e klasnan?

No tin diferensia entre e klasnan; e trato den tur klas ta meskos i tambe e kuminda. Den tur klas bo ta haya e mesun verpleegsternan i e mesun dokternan pa atende bo. Ta den eerste klas bo ta haya bo kuminda riba un skalchi.

Skol i Kom.: Pakiko tin e klasnan anto?

Esaki ta un kestion di prestigio.

Skol i Kom.: Bo ta miembro di ABV?

Si. Mi ta un di e pokonan ku ta bai nan reunion tur biaha. Tur luna f. 5,— ta worde kitá pa kontribushon.

Skol i Kom.: Kiko bo por konta nos di bo eksperiensia den bo sindikato ABV?

E direktiva ta traha hopi duro mes. E sindikato ta traha na bienestar di e trahadonan di hospital. Pero e sindikato no ta haya hopi koperashon di e direkshon.

Skol i Kom.: Kon bo ta haya e c.a.o. nobo ku boso a sera ku hospital?

Mi no sabi'e for di mi kabes, pero tin algun kosnan ku a drecha, i tin ku mester worde kambia.

Skol i Kom.: Manera kiko asina?

Mas benefisionan sosial, i mas dia di fakansi, pasobra e trabou aki den ta hopi pisa.

Skol i Kom.: Kon bo ta haya bo salario awor?

E salario pa mi ta bon.

Skol i Kom.: Boso tin un bon koperashon entre trahadonan?

Mi no ta kere. Un biaha direkshon kier a kita tur dama kasá.

E KLAS HOSPITA

Mi a pasa ront ku un karta di protesta pa tur trahado firma. Hopi a firma masha bunita. Ora e yega e momento pa defende e asunto, mi tabata pará mi so. Ningun hende a apoya mi.

Skol i Kom.: Kiko ta bo opinion tokante e hospital nobo?

E ta hopi leu. E ta bai eksigi hopi di e trahadonan. Miho nan a trahé banda di Drive-Inn of miho bisa na e mid-island.

Por ehemplo pa e hendenan di San Nicolas i besindario. Si pasa un aksidente of kualkier otro kos, e distansia ta hopi largo prome ku nan yega.

Skol i Kom.: Kiko bo ta pone komo solushon?

Den e kaso aki mi ta propone pa traha un klinika di EHBO p'asina por duna e prome asistensia. Un otro kos ku mi ta haya nesesario, ta pa den ambulans tin un of dos verpleegster/verplegerdiploma.

KESTI PRES

IAN DEN
L TA UN

Nos a haya e oportunidat pa entrevista un hulpverpleegster ku ta:

WINIFRED WEERT

Mi tin 4 aña ta traha. Mi no tin diploma. M'a bin buska trabou komo ku mi ta gusta e trabou aki.
Skol i Kom.: Bo no ta studia pa haya un puesto mas halto?
Mi no tin intenshon di bai studia, e lesnan ta duro.
Skol i Kom.: Semper bo kier keda hulpverpleegster?
Kisas. Si mi no kita for di hospital.
Skol i Kom.: Kiko ta bo trabou?
De todo. Mi ta baña pashent, baby, parti kuminda etsetera. Na kuminsamento mi a traha den e pavilion di e bieunan.

YA KABA TIN HENDE TA DUNA LUS DEN AMBULANS. DIA HOSPITAL NOBO HABRI TA PIO.

Skol i Kom.: Hopi hende ta bisa ku e hende grandinan ta fastioso. Bo tambe ta opina asina?
Nan no ta fastioso, manera bo trata nan, asina nan ta. Meskos ku mucha.
Skol i Kom.: Bo ta interesá den e hospital nobo?
Si. Nos a keda di bai wak e, pero no tin tempo. E distansia ta leu. Awor kaba tin pashentnan di Oranjestad mes ta duna lus den ambulans. Pio lo ta dia e hospital

WINIFRED WEERT

nobo habri. Ta bon pa e ambulans tin mas ekipo i un verpleegsterdiplomá.
Skol i Kom.: Ki funkshon e hospital aktual lo tin ora e bira bashi?
Mi no sa. Mi ta kere ta bon pa usele komo un hospital di emergensia.
Skol i Kom.: Kiko bo ta pensa di e c.a.o. nobo ku ABV a sera ku hospital?

Mester kambia algun kos, manera dianan di fakansi i benefisionan sosial. Mester mas fakansi pa e trahadonan.
Skol i Kom.: Kiko bo ta bisa di e salario?

ON DI
TIGIO

Mi ta haya e salario poko. Awo mi ta gana f. 475,—. Mi ta bai kas ku mas o menos f. 400,—. Mi lo kier a mira e salario subi ku un f. 200,—.
Skol i Kom.: E plaka no ta yega anto?
Mi kasa ta traha riba su mes. No ta tur ora e plaka ta yega, tin ora mester laga un kos pa paga e otro. Pa gasolin so mi ta paga f. 75,— pa luna. For di loke resta, mi tin di paga awa lus, outo i kumpra kuminda.

VICTOR BARRET

ya 7 aña den servisio di hospital. Su estudio di tres aña i mei e a pasa den hospital mes. E ta trahando den poliklinika.
Skol i Kom.: Kiko ta bo tarea den e poliklinika?
V.B.: Mi tarea den e poliklinika ta di duna prome asistensia ora tin un aksidente o ora di malesa te ora dokter bini.
Skol i Kom.: Si bo kompara e trabou di dia ku esun di anochi kua di nan bo ta haya mas miho?
V.B.: No ta kua ta mas miho, no ta hasi diferensia. Ta depende di malesa o aksidentenan ku ta pasa. Marduga si bo ta perde hopi soño.
Skol i Kom.: Kon bo ta haya e makinaria ku bo ta traha ku ne?
V.B.: Ami ta haya e makinaria bon.
Skol i Kom.: Bo a wak e hospital nobo di pa den?
V.B.: No, mi no a bai wak e hospital nobo aida. Nos akeda di bai pero mi'n sa ki dia.
Skol i Kom.: Kiko bo ta opina di e hospital mes?
V.B.: Ya ku gobierno a pone ei, no por hasi nada mas. Un otro kos ku si por hasi ta traha un klinika sentral pa duna prome asistensia.
Tambe mi ta haya ta bon pa den tur ambulans tin un verpleger/sterdiplomá. E ambulans mes mester ta full-equipped. Hopi bes no ta tur e personal si di ambulans tin EHBO-diploma.
Skol i Kom.: Ki trabow mas boso ta hasi?
V.B.: Fuera di nos trabou den poliklinika nos ta yuda den e departamento di psichiatria. Nos ta duna e tratamento ku dokter ta perskribi.
Skol i Kom.: Kon e trato mediko ta?
V.B.: Tin hopi adelanto den e kuido mediko, tin hopi ekipo tambe tin dokternan nobo.
Skol i Kom.: Hopi hende ta keha di e trato ku nan ta haya aki den.

DEN TUR AMBULANS MESTER TIN HENDE DIPLOMA

V.B.: Tin hende ingrato kon bon bo hasi pa nan. Di otro banda bo ta haya hende ta gradisibo. Asina bo ta hasi bo trabou ku mas smak.

Skol i Kom.: E salario ku bo ta gana ta sufisiente pa bo biba di dje?
V.B.: Si, e salario ta yega pa mi biba ku mi kasa i dos yiunan, sin hinka mi mes den otro gastonan grandi.
Skol i Kom.: Ken ta paga boso?
V.B.: Mi no sa ta ken ta paga. Segun mi ta gobierno ta paga, mi no sa.

VICTOR BARRET

KOMENTARIO

Fuera di e tres personanan aki, nos a kombersa ku mas trahado. For di nan komentario nos por a ripara ku nan no ta worde trata asina bon. Nos a tende hopi keho di amenasa pa parti di surnan, di e direktiva. Hopi biaha trahadonan ta worde amenasa pa kosnan innesesario. Surnan ta bai estriktamente segun leinan sin, tin biaha, tene kuenta ku aspektonan humano.
Ekonomia tambe ta hunga un rol masha grandi, den e trato ku trahadonan ta haya. Pesei hopi biaha e trahadonan ta haya falta di ta indeferente pa ku e pashentnan. Ma nos mester komprende ku nan ta duna loke direktiva di hospital permitinan.
Señoranan na estado (verpleegster) mester bin traha den uniform ku nan a kumpra na hospital. No mag di bin ku otro paña. Ta un bista menos agradabel, pa mira un verpleegster na estado den uniform.
Direktiva di hospital no ta permitié bisti maternity-dress.
Tambe hopi hende ta di opinion ku ya ku e hospital nobo ta bai habri mester bin un solushon pa ku e distansia. E trahadonan tin 2 idea:
— Hasi e ambulans ful ekipá, i pone personal diplomá.
— Traha un klinika sentral mas den bisindario di San Nicolas.
E klinika aki mester worde traha mas pronto posibel pa evita mas tanto e konsekuensianan di un desgrasia serio na kaminda.

Tarifanan:

1e klas ku airco i telefon	f. 99,—
2e klas	f. 66,—
3e klas	f. 42,—
3e klas kinderafdeling	f. 42,—
Intensive-care	f. 157,—

Tur esakinan ta preisnan pa dia.

Tarifanan pa baby:

1e klas	f. 14,—
2e klas	f. 13,—
3e klas	f. 12,—

Tambe t'asina ku un señora mester duna lus, mester paga mita plaka na man si e no ta den ningun seguro. Esaki ta mas o menos f. 480,—. ●

Aan:

De Minister van Onderwijs,
Departement van Onderwijs,
Afdeling Aruba,
Landskantoor,
J. Irausquinplein,
ORANJESTAD.

Geachte Minister,

Naar aanleiding van de vergadering d.d. 17 juni 1976, waarin werd overeengekomen dat onze vakbond u enkele algemene richtlijnen omtrent het onderwijs zou doen toekomen, willen wij door middel van dit schrijven hieraan gaarne voldoen.
De richtlijnen zijn schematisch opgesteld. Het ligt in de bedoeling dat deze richtlijnen in een nota nader uitgewerkt zullen worden.

ALGEMENE RICHTLIJNEN VOOR EEN TOEKOMSTIG ONDERWIJSBELEID

A. Uitgangspunten:

I. Ons onderwijssysteem dient uit te gaan van onze eigen situatie, gericht op het Antilliaanse kind (child-centered) en Antilliaanse maatschappij. Belangrijk hierbij is de vraag, welke maatschappij wij voorstaan, dit om de doelstellingen van het onderwijs te bepalen.
Konsekwenties hiervan zijn:
a. volledige Antillianisering van het onderwijs, zowel inhoudelijk als qua bezetting (personeel);
b. introductie van de eigen taal, te beginnen in het gehele basisonderwijs. Gezien de ligging van onze eilanden is het zonder meer noodzakelijk als op 9-10-jarige leeftijd, zowel engels als spaans naast de eigen taal in te voeren in het onderwijs (psychologisch gezien het juiste moment).

II. De planning, uitvoering en evaluatie van het onderwijs dient in handen te zijn van Antilliaanse deskundigen. Hulp, samenwerking en evaluatie van buitenlandse deskundigen moet men in dit kader bezien. Voor alles moeten het eigene behouden worden.

B. Algemene organisatie van het onderwijs:

Het leerstofjaarklassensysteem heeft tot catastrofale gevolgen geleid. Iedere leerling heeft een eigen tempo en werkt volgens zijn eigen vermogen. Dit impliceert een flexibele organisatievorm met een flexibele doorstroming.
De organisatie dient als volgt uit te zien:
a. Een basisonderwijs, waarbij integratie van het kleuteronderwijs en basisonderwijs een feit moet zijn. Uitgegaan kan worden van een leeftijdsgroep van 5-13 jaar. De praktijk heeft uitgewezen dat een abrupte onderbreking van de psychologische ontwikkeling van het kind op 6-jarige en 12-jarige leeftijd tot de grootste moeilijkheden leidt.
b. Een 3 jaar durende algemene vorm van voortgezet onderwijs. In plaats van het creeren van schoolinstituten (MAVO, ETAO, HAVO, VWO) dient er 1 (één) schooltype te komen met gedifferentieerde programma's. Hierna:
c. Een beroepsonderwijs: technisch, administratief, sociaal/educatief, toeristensektor, afgestemd op de noden van de maatschappij.
d. Theoretisch onderwijs als voorbereiding op universitair onderwijs.

C. Opleidingen:

— Opleiden van leerkrachten binnen 1 (één) instituut om te werken in bovengenoemd onderwijssysteem (geintegreerd).
— Bijscholen en begeleiden van leerkrachten die al werkzaam zijn.

D. Taken van docenten:

aan opleidingsinstituut: geïntegreerd.
I. doceren; II. begeleiding; III. research, in nauwe samenwerking met de praktijk.
N.B. Konsekwenties voor lesuren!

E. Inhoudelijk:

Bij onderwijs aan alle leeftijdsgroepen rekening houden met kind als totaliteit:
a. cognitief; b. affectief; c. psycho-motorisch, alle aspecten moeten aan bod komen.
Uitgaande van de wetenschap dat de school in deze dynamische wereld het kind niet alles kan meegeven om te kunnen funktioneren in de maatschappij dient de school het kind basiskennis en vaardigheden bij te brengen.

Een attitude aankweken om zelf wat nodig is bij te leren.
— verantwoordelijkheid,
— flexibiliteit,

— mens die flexibel is,
— beslissingen kunnen nemen,
— verantwoordelijkheid aanvaarden,
— bereid om zonder dwang verder te studeren,
— bereid om te participeren,
— initiatiefname.

Dit vraagt van leerkrachten, kennis van kind, grondige kennis van maatschappij, dermate inzicht in kennisgebieden dat men tot staat is tot verantwoorde keuze van leerstof.

Juiste evenwicht tussen:
— psychologie,
— pedagogie,
— didaktiek,
— sociologie,
— vakkenkennis (geïntegreerd).
} research

Konsekwente dynamische maatschappij: leerkrachten verplichte her- en bijscholing.

F. Instanties:

Verhouding Departement van Onderwijs/Onderwijszaken dient geregeld te worden. Met het oog op de nieuwe staatkundige struktuur dienen de taken van de eilanden en land op onderwijsgebied opnieuw geformuleerd te worden.

Inspektie:

Mensen met onderwijservaring, kennis (up to date!) van het onderwijs, nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen etc., die inderdaad in staat zijn om leerkrachten en hoofden te kontroleren etc.

P.D.B.:

Taak in nieuwe opzet: Niet achter bureau, maar funktioneren binnen onderwijsveld gedeeltelijk aktief, lesgeven, begeleiden - research. Eventueel verbonden aan het onderwijsinstituut?
Bemand door pedagoog, psycholoog, socioloog, didakticus, ervaren praktijkmensen met behoorlijke theoretische basis (die hun vak hebben bijgehouden).
Centrum voor leerplanontwikkeling en onderwijsvernieuwing.

Hopende dat deze richtlijnen zullen bijdragen tot een vruchtbare diskussie, verblijven wij,

Hoogachtend,
namens het hoofdbestuur,
● M. STEPHENS,
sekretaresse

E maldito telefon

Esta un consumicion k'e maldito telefon
ki ora cu mi drai un number
a para bir'awor custumber
si n' ta hotel ta hospital
mi tin na liña y nan ta skwal
Señora sigur bo ta robez
m'a tende pa di tanto bez
Peor ta ora cu e malora ring
mi bon purá: ya, cu Shon Tin?
aki ta Mona, e voz golos ta continuá
mi ke diezun pa Táchira
Yen di malicia mi ta bisé:
ta bon, djies lo mi bay noté
Ma den cabez si lubidá, b'a yam'e number kiboká
Ki dia anoch'ey pa un or di mardugá
e monstruo a cumza repicá
zurú di soño m'a lanté
un voz yen di amor ta suplicá:
Hai darling, I am waiting
room 22, just don't forget, it's Buck
Mi, bon sará, a rank'e plug
Y mi casá content'i dje a sigui ronca
sin sospechá cu pa motibo dje maldito telefon
m'a hera cay den tentacion.

D. LACLE H.- sept. 1976

De ontwikkeling van de maatschappij is in de eerste plaats de ontwikkelingsgeschiedenis van de produktie.

ONDERWIJS en sociale ongelijkheid

tekst: R.R.KELLY — foto's: R.DE GRAAFF

De invloed van de maatschappij op de school

Maatschappij

Wat moet verstaan worden onder: maatschappij?
Ik wil de maatschappij beschouwen als: een samenlevingskader waarbinnen zich historische processen afspelen.
De voornaamste kracht in het systeem van voorwaarden die de ontwikkeling van de maatschappij van het ene stelsel tot het andere bepaalt, is *de wijze waarop de levensbenodigdheden worden verkregen die voor het bestaan van de mensen noodzakelijk zijn, de produktiewijze van de materiële goederen:* voedsel, kleren, schoeisel, woningen, produktiewerktuigen etc.
De ontwikkeling van de maatschappij is in de eerste plaats de ontwikkelingsgeschiedenis van de produktie, de produktiewijzen, die elkaar in de loop der eeuwen afwisselen, de ontwikkelingsgeschiedenis van de produktiekrachten en van de produktieverhoudingen der mensen.
(Produktiewerktuigen: werktuigen met behulp waarvan de mensen voedsel, kleren, etc. voortbrengen.
Produktiekrachten: de produktiewerktuigen, de mensen die deze produktiewerktuigen in beweging brengen.
Produktieverhoudingen: de verhouding van de mensen tot elkaar in het produktieproces).
Zoals de produktiewijze van de maatschappij is, zo is in hoofdzaak ook de maatschappij zelf, zo zijn haar ideeën, theoriën, politieke opvattingen en instellingen.
De sleutels tot het onderzoek van de wetten der geschiedenis van de maatschappij, moeten gezocht worden in de ekonomie van de maatschappij.
Wijzigen zich de produktiekrachten in de maatschappij, dan wijzigen zich ook de produktieverhoudingen van de mensen, en wijzigen dan ook de ekonomische verhoudingen van de mensen.
De geschiedenis kent vijf fundamentele typen van produktieverhoudingen: dat van
1. de primitieve gemeenschap,
2. het slavenhouderstelsel,
3. het feodale stelsel,
4. het kapitalistische stelsel,
5. het socialistische stelsel.

Verhoudingen in de maatschappij

De mensen in een maatschappij bevinden zich in een bepaalde produktieverhouding.

Het geheel van deze produktieverhoudingen vormt de ekonomische struktuur in de maatschappij, de reële grondslag waarop zich een juridische en politieke bovenbouw verheft en waaraan bepaalde maatschappelijke bewustzijnsvormen beantwoorden. De produktiewijze van het materiële leven bepaalt het sociale, politieke en geestelijke levensproces in het algemeen.
Het is niet het bewustzijn van de mensen dat hun zijn bepaalt, maar omgekeerd hun maatschappelijk zijn, dat hun bewustzijn bepaalt.
Drie bijzonderheden van de produktiewijze zijn:
1. Veranderingen in de produktiewijze verwekken onvermijdelijk een verandering van het gehele maatschappelijke stelsel.
2. De veranderingen en ontwikkelingen beginnen steeds met de veranderingen en de ontwikkeling van de produktiekrachten.
3. Het ontstaan van nieuwe produktiekrachten en de daaraan beantwoordende produktieverhoudingen heeft plaats niet los van het oude stelsel, niet na het verdwijnen van het oude stelsel, maar in de schoot van het oude stelsel, onafhankelijk van de wil van de mensen.

Normen en waarden

Normen zijn min of meer bindende verwachtingen inzake het handelen of niet handelen door de leden van een samenleving. Normen zijn dus verwachtingen, die tevens gehanteerd worden als maatstaf waaraan het gedrag van mensen worden afgemeten. Onder de leden van een samenleving of groepering zijn er zekere abstracte, meer of minder bewuste, collectieve voorstellingen omtrent hetgeen goed en juist, daarom nastrevenswaardig wordt beschouwd (**waarde**). Waarden zijn dus collectieve voorstellingen.
Aan het verschijnsel der waarden en normen zit nog een kant die van belang is voor de verhouding tussen individu en maatschappij.
De mens wordt geboren en groeit op in een bepaalde maatschappij. De grondslag in een maatschappij wordt gevormd door de ekonomische struktuur in die maatschappij, die op zijn beurt afhankelijk is van het geheel van de produktieverhoudingen.
Waarden en normen die in een maatschappij gelden zijn afhankelijk van de structuur van de maatschappij. Zij bestaan dus buiten de mensen om, maar zal langzamerhand een deel van hen worden (internalisatie), wat ook kan betekenen culturele indoctrinatie).
De waarden, normen, instituties, doeleinden (de immateriele cultuurelementen) die geldig zijn in een maatschappij, die samen het culturele leven bepalen in die maatschappij, zijn van grote invloed op de opvattingen van de mensen, vormt de kern van hun maatschappijbeschouwing.

Maatschappij en cultuur

Cultuur is het geheel van voorstellingen, opvattingen, waarden en normen, die mensen zich als lid van hun samenleving hebben verworven d.m.v. leerprocessen en die van grote invloed zijn op hun gedrag in ruimere zin (de cultuur vormt het sociale bewustzijn).
Wanneer er sprake is van *"de"* cultuur van een samenleving blijkt dat vaak de beschrijving te zijn van het cultuurpatroon van de groepering die in de samenleving cultureel de toon aangeeft ("dominante" cultuur); anders gezegd: de ideeën van de heersende klasse zijn in ieder tijdperk de heersende ideeën.

Maatschappij, cultuur en school

Cultuuroverdracht is een van de belangrijkste mechanismen waardoor sociale structuren in stand worden gehouden. Aan cultuuroverdracht is nauw verbonden het systeem van sociale beheersing (sociale controle door de heersende klasse). In principe zijn er veel cultuuroverdragers, b.v. ouders in het gezin, leerkrachten in de school, de straat, massacommunicatiemedia e.a.
We kunnen de school dus ook beschouwen als cultuuroverdragers. Overdragers van de op dat moment geldende waarden, normen, doeleinden in de maatschappij. Dit is een belangrijk aspect van de school.

De school stimuleert en bevordert de sociale vorming van het kind door het te leren:
— in de klas zijn mening naar voren te brengen,
— met anderen te overleggen en samen te werken,
— zich in een groep te handhaven,
— rekening te houden met anderen,
— zich aan te passen aan de school- en klassesituatie.

De school als dienstverlenende instelling

De school verricht dienstverlenende taken t.o.v.
— de leerlingen, die moeten komen tot zelfstandigheid en verantwoordelijkheid,
— het gezin, dat zijn opvoedingstaak niet geheel zelfstandig kan verrichten.
Onderzoekingen tonen evenwel aan, dat in de sociaal lagere milieus nog onvoldoende aandacht bestaat voor en te weinig waarde wordt gehecht aan het volgen van onderwijs. Dit leidt ertoe, dat talenten verloren gaan en intellectuele capaciteiten niet worden benut. Wolfe in zijn rede op de conferentie (1961) van de OECD in Zweden: "De intellectuele potentie van een natie mag niet als een vaststaand en onveranderlijk gegeven worden beschouwd. Deze is variabel voor de natie en afhankelijk van zijn onderwijsbeleid.

De maatschappijgrondslag wordt gevormd door de ekonomische struktuur in die maatschappij.

Betekenis van de school voor de maatschappij

De school levert een fundamentele en onmisbare bijdrage tot het sociaal en geestelijk zelfstandig worden van het kind, zodat het in staat is te komen tot verantwoordelijk maatschappelijk gedrag (heel mooi gezegd!).
De taak van de school t.o.v. de leerlingen:
— het bijbrengen van leerstof en elementaire culturele vaardigheden,
— het ontwikkelen van een werkhouding,
— het aanmoedigen van de motivatie,
— het stimuleren en bevorderen van de sociale en zedelijke vorming,
— de wereld der volwassenen toegankelijk maken,
— kritisch leren denken en zelfstandig handelen (belangrijk!).
De grote vraag die wij meteen moeten stellen is: tot in hoeverre voldoet onze school hieraan!

School en maatschappelijke toekomst

In de V.S. is sinds 1920 de invloed van het sociaal-culturele niveau der gezinnen op het voortzetten van de schoolopleiding der kinderen nagegaan.
Mulligan heeft de resultaten van deze onderzoekingen met elkaar vergeleken en heeft ondermeer geconstateerd: "Students from upper socio-economic groups are over-repre-

sented in institutions of higher learning, and students from the lower socio-economic groups are underrepresented. The chances children of superior intelligence have of attending college increase as the family income increases. The chances children of superior intelligence have of attending college increase as the fathers occupational status increases". Deze constatering van Mulligan met de conclusies van het onderzoek van Sewell, Haller en Strauss geven aanleiding tot de hypothese, dat *de intelligentie van het kind een minder beslissende factor is inzake het besluit over het deelnemen aan voortgezet onderwijs en het toekomen aan universitaire scholing dan de sociale status van het gezin waartoe het behoort.*

"In almost every country the opportunity for education are very great for children from the upper class, good for those from the middle class and distinctly poor for those from the lower class. The differences are largely, not exclusively, due to social differences in educational achievement. The children from lower-classes enter the educational system with a handicap which manifests itself first, in low levels of achievement and then, in high drop-out rates". (OECD/CERI 1973).

Milieu en school

"De school legt de nadruk op bepaalde geestelijke activiteiten die hoog gewaardeerd worden door de midden en hogere sociale milieus, zoals verbale bekwaamheid, netheid, zuinigheid, punctualiteit en rivaliteit t.a.v. prestaties. Voor veel kinderen uit de lagere sociale milieus wijken deze waarden vaak sterk af van de waarden die in hun gezinnen, buurten en speelgroepen heersen; genoemd wordt b.v. fysieke kracht, solidariteit" (Lily E. van Rijswijk-Clerkx, Kind en Milieu).

Onderwijs en sociale ongelijkheid

Onderwijs is een maatschappelijk verschijnsel, maakt deel uit van de maatschappij. Onderwijs is enerzijds het resultaat van de maatschappij en vertoont als produkt de kenmerken van de maatschappij, die het voortbracht en die voortgaat het te beïnvloeden. Anderzijds levert het zelf aan de produktie van de maatschappij een essentiële bijdrage, met name t.a.v. twee voorname functies:

1. het garanderen van de culturele continuïteit,
2. het zich voorbereiden op wat de toekomst zal vragen.

Sociale ongelijkheid: er zijn 2 benaderingswijzen:

1. gaat uit van de statusverschillen tussen individuen,
2. gaat uit van de duurzame structurele scheidingslijnen binnen de maatschappij als geheel.

Bij punt 2 gaat het om de structuur van de maatschappij (siciale hiërarchie), de verschillende klassen in de maatschappij, de elitaire klasse, de middenstand, de arbeidersklasse.

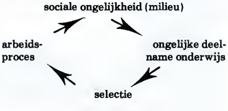
Wanneer er nu gesproken wordt over ongelijkheid van onderwijskansen, wordt er bedoeld: de naar sociaal milieu ongelijke deelname aan de verschillende vormen van onderwijs.

Het probleem van de sociale ongelijkheid wordt gesteld als een zaak van individuele kansen.

De legitimisering van het sociale ongelijkheidssysteem: hiermee wordt bedoeld de principiële handhaving van het onderwijssysteem, door de mogelijkheden voor individuele opwaartse mobiliteit te verruimen d.w.z. de deur naar de geprivilieerde posities voor de minder bevoorrechte groeperingen zo wijd mogelijk open te zetten als de behoefte op de arbeidersmarkt mogelijk is. We zien dus dat het probleem van de sociale ongelijkheid in onze maatschappij wordt gesteld als een zaak van *individuele* kansen; individueel, men richt zich op stijging op de maatschappelijke ladder. Als we kijken naar de relatie tussen onderwijs en sociale ongelijkheid dan merken we dat op dit ogenblik het onderwijs een instrument is om het grootste gedeelte van het volk op zijn plaats te houden en dat het gericht is op bevorderen van de stijging op de maatschappelijke ladder van het individu (enkeling).

Het onderwijs dient voor de instandhouding van het sociale ongelijkheidsysteem. De vicieuze cirkel die dan ontstaat door de sociale ongelijkheid (structuur van de kapitalistische maatschappij) ziet er als volgt uit: sociale ongelijkheid leidt via de door het milieu geconditioneerde ontwikkeling van de potentiële begaafdheid tot een naar sociaal milieu ongelijke deelname aan het onderwijsproces, deze ongelijke deelname leidt via de selectieve functie van het onderwijs en de daaruit voortvloeiende milieubepalende distributie van arbeidsproces tot sociale ongelijkheid.

Onderwijs en aantasting van de sociale ongelijkheid

Het onderwijsstelsel is zelf een uitdrukking van een maatschappelijke organisatie (klassemaatschappij) die berust op sociale ongelijkheid.

De voornaamste functie van het onderwijs zal dan ook zijn het reproduceren van de samenleving als ongelijkheidssysteem.

Zonder ingrijpende maatschappelijke verandering die als doel heeft het doorbreken van de sociale ongelijkheid, is het illusoir te menen dat via het onderwijs hierin verandering kan komen.

●

Enkele kanttekeningen bij een verward verhaal over onderwijsplanning

Ronald Donk
geen onderwijsdeskundige

In het septembernummer van Skol i Komunidat probeert de werkstudent pedagogiek L. F. van Putten ons het een en ander duidelijk te maken over onderwijsplanning. Hij slaagt in deze poging allerminst en wel om de volgende redenen:

1. De schrijver wil ingaan op de onderwijsplanning op Aruba, maar tracht de lezer eerst te overtuigen van zijn boekenwijsheid.

Allerlei citaten van mensen met hoogdravende titels worden opgedreund — deze zijn weliswaar de weinige verstandige opmerkingen in het artikel — zonder dat echter verder uit het artikel blijkt waarom. Als voorbeeld neem ik de volgende parafrasering van een zekere Antema (pag. 6):
'Men moet opletten dat een dergelijk beleid in elk geval weinig geïsoleerd en departementaal van aard moet zijn en weinig hiërarchisch en centralistisch.'
Waarom deze gedachten van Antema aangehaald worden in verband met onderwijsplanning op Aruba is mij helemaal niet duidelijk geworden; de schrijver doet ook geen enkele poging — het zal hem ook niet lukken! — de belangstellende lezer hiervan op de hoogte te brengen.

2. De schrijver denkt waarschijnlijk dat het citeren van geleerde personen en het gebruik van moeilijke en vreemde woorden wetenschappelijkheid geeft aan zijn verward geestesprodukt.

Nu is wetenschapsbeoefening juist bedoeld om kritisch, logisch en systematisch te leren nadenken om zo een betere kijk op de werkelijkheid te krijgen vanuit de wetenschap. In dit opzicht is het artikel een grote teleurstelling en mislukking: een overvloed aan verbalisme (en dat voor een aanstaande pedagoog!), niet kritisch ten aanzien van de gebruikte literatuur (napraten!) en geen analytisch vermogen om het bestudeerde op de Arubaanse samenleving toe te passen (gebrek aan integratie van theorie en praktijk).
In het verloop van mijn kritiek zal ik deze beweringen aan de hand van enkele voorbeelden nader uitwerken.

3. Het betoog van de pedagogiekstudent Van Putten is eigenlijk kortweg samen te vatten met: onderwijs moet zowel kwantitatief als kwalitatief gepland worden (volgens zijn studieboeken), maar op Aruba komen de 'onderwijsdeskundigen' niet toe aan een kwalitatief beleid.

Voor deze conclusie heeft de opsteller heel wat woorden nodig, omdat hij zijn epistel met wetenschappelijke taal versluiert. De lezer die de wartaal tot het einde bestudeert, houdt hier een zeer onbevredigd gevoel aan over, aangezien de hoofdgedachte van de schrijver geenszins oorspronkelijk en algemeen bekend is op de Antillen (zie als voorbeelden de slechte planning van de Lerarenopleiding en de M.A.O.).
Om mijn drie beweringen te staven, bespreek ik enkele punten van de heer Van Putten:

a. Op blz. 6 beweert hij dat onderwijsplanning op Aruba "iets van de laatste vijf jaren of zo" is. Moet ik hieruit concluderen dat er vóór 1970 zelfs geen kwantitatieve planning bestond? En de oprichting van technische, middelbare en pedagogische opleidingen dan? Inderdaad was er toen nog geen onderwijsplanner op Aruba, maar dat neemt niet weg dat er toen wel degelijk gepland is!

b. Op dezelfde pagina concludeert Van Putten: "In de toekomst moet de planning gezien worden als een zaak van de sociale wetenschappen". Hij zet zich zelfs af tegen economen en statistici. Hoe kun je echter plannen zonder economen? Wil je een planning voor de macro-(maatschappij), meso-(schoolorganisatie) en microstructuur (klassesituatie), dan zal er wel degelijk cijfermatig (bijvoorbeeld bevolkingsgroei) en financieel gepland moeten worden. In alle vakgebieden komt men juist meer en meer tot de conclusie dat research (onderzoek), vooral bij ingewikkelde problemen, alleen kans van slagen heeft bij samenwerking van verschillende wetenschappers (interdisciplinair onderzoek).

c. Onder het kopje 'moderne visie' stelt Van Putten "dat men planning moet zien als een activiteit die als einddoel heeft het gedrag van mensen te veranderen". Wat is het 'moderne' in deze zin? Opvoeding en onderwijs hebben dit altijd nagestreefd. Als voorbeeld noem ik slechts de Verlichtingspedagogiek uit de 18e eeuw met algemeen bekende zinnen als 'Kennis is macht' en 'Open de scholen en sluit de gevangenissen!'

d. Een heel ondoordachte zin, eveneens onder het mom van 'moderne visie' is de volgende: "Als wij zouden vragen in hoeverre onderwijs bij ons cultuuroverdracht is, dan is dit mijns inziens, op de Nederlandse Antillen mislukt".
Ontkent de schrijver dat er cultuuroverdracht heeft plaatsgevonden? Hoeveel Antillianen spreken geen Nederlands? Hoeveel eilandbewoners zijn er wel niet beïnvloed door de Nederlandse cultuur (eetgewoonten, taal, kunst, godsdienst, denkwijze, Sinterklaasfeest, administratie, bankwezen) in het bijzonder en de westerse cultuuruitingen in het algemeen?
Bij onderwijs is er per definitie cultuurbeïnvloeding (denk maar aan de frères van vroeger). Het argument dat Antillianen niet "verhollandst" (wat is dat eigenlijk?) zijn, is weinig steekhoudend. Ga de Antilliaanse geschiedenis maar na om te zien hoe bepaalde families juist de Europese cultuur als vanzelfsprekend zagen: heel lang was het ideaal op de Antillen om juist als een Nederlander te zijn! Vandaar ook de voortgezette studies in Nederland. Een "anti-hollandse" stemming is juist ontstaan omdat de Antilliaan er zich bewust van werd dat hij te veel door de Nederlandse cultuur beïnvloed werd; derhalve is men op de Antillen terecht op zoek naar een eigen identiteit om zodoende het onderwijskolonisalisme te 'dekoloniseren!'

e. Knappe staaltjes van onwetenschappelijk denken geeft de schrijver zelf, hoewel hij de overheid beschuldigt van een slecht kwantitatief en een armoedig kwalitatief beleid. Hij voorspelt — dus niet onderzocht! — dat er over enkele jaren weer Nederlandse onderwijzers op de basisschool aangetrokken zullen moeten worden, omdat de toeloop op de APA tegenvalt.
Afgezien van het feit dat de marktregeling van vraag en aanbod verwaarloosd wordt, moet geconstateerd worden dat de voorspeller bij zijn conclusies geen rekening houdt met andere overwegingen zoals:
— afname van het kindertal;
— afname van de doorstroming van onderwijspersoneel uit het basisonderwijs naar het mavo-onderwijs door het bestaan van de lerarenopleiding die al zoveel onderwijsmensen aflevert;
— het feit dat in de toekomst onbevoegden op het mavo terug zullen moeten naar het basisonderwijs.
Er zijn zelfs nog meer factoren die ingecalculeerd moeten worden vóór men tot een overdachte conclusie kan komen.

Een ander voorbeeld waaruit het ondeskundig denken van de auteur blijkt, is het leggen van een verband tussen de slechte examenresultaten en de planning voor onderwijsvernieuwing. Van Putten vraagt zich niet eens af waarom drie jaar geleden de examenresultaten wel goed waren. Bovendien kan ik uit zijn bewering ook concluderen, dat op de APA (waar iedereen elk jaar praktisch slaagt) dus geen beleid voor onderwijsvernieuwing nodig is!
Gevolgtrekkingen, mijnheer Van Putten, kan men slechts maken als deze eerst kritisch, logisch en systematisch onderzocht zijn!

Als laatste specifiek voorbeeld in dit verband wil ik de oppervlakkige redenering van onze 'deskundige' naar voren halen over de behoefte aan een Havo-afdeling op San Nicolas. Met kwantitatieve, niet onderzochte, gegevens over de woonherkomst van de leerlingen beargumenteert hij deze behoefte, maar hij maakt geen enkele opmerking over de organisatorische en onderwijskundige gevolgen bij zo'n beleid: wat gaat het kosten? Hoe regel je het met de personeels-

bezetting? Kun je kwalitatief het niveau handhaven? enz.

f. In het geschrift van Van Putten komen nog vele niet-kritische uitlatingen voor maar als niet-pedagoog wil ik slechts nog een paar zaken beschouwen.
Uit de inhoud blijkt dat het verband tussen politiek en onderwijs niet begrepen wordt of onderschat is. Onderwijs is vaak, zo niet altijd, een gevolg van politiek handelen. In een krachtenveld van allerlei maatschappelijke factoren is het onderwijs betrokken bij allerlei politieke ideologieën. In socialistische landen is de school een afspiegeling van socialistische opvoedingsidealen en in westerse landen is het onderwijs geënt op het kapitalisme (survival of the fittest). Juist daarom proberen maatschappelijke krachten in o.a. Zweden, Duitsland en Nederland het algemene doel van het onderwijs d.m.v. een middenschool om te vormen. Dit is natuurlijk evengoed een voorbeeld van politieke propaganda.
Onderwijsplanning is per definitie politiek geëngageerd op macroniveau, omdat de algemene doelstellingen van het onderwijs samenhangen met maatschappij-opvattingen van alle betrokkenen!

g. "Gelijkheid van kansen" is helemaal geen moderne doelstelling van het onderwijs. Lees de negentiende eeuwse socialisten er maar op na. In de Sowjet-Unie is men al sinds de Stalinperiode bezig dit te verwezenlijken (plm. 1928).

h. Een fundamenteel punt is ook dat Van Putten met de knip- en plakmethode uit Kallen, Antema en Ollich de Arubaanse situatie beoordeelt. Dit is natuurlijk pas verantwoord als hij kan aantonen dat de omstandigheden die deze echte deskundigen analyseren, overeenkomen met de Arubaanse situatie. Zo niet, dan moet hij kritischer en voorzichtiger te werk gaan, want zijn kritiek dat de overheid teveel waarde hecht aan het oordeel van buitenlanders geldt dan eveneens voor hem! Gelukkig dat de overheid nog buitenlanders raadpleegt, want de meeste onderwijskundigen op Aruba zijn niet-wetenschappelijk gevormd (een beetje statistiek zegt helemaal niets) en hebben nog geenszins bewezen hun vak werkelijk te verstaan!

i. Wel ben ik het met de schrijver eens (pag. 7) dat op Onderwijszaken en het Departement van Onderwijs (inspecteurs) slechts klerken zitten die helemaal geen onderwijskundige visie hebben, omdat ook zij politieke figuren zijn die zonder veel opleiding en als niet-capabele werkers op de verkeerde plaatsen zitten. Enige onderwijsplanning is van hen zeker niet te verwachten; het kan alleen maar remmend werken op het onderwijs. Zulke onbekwame inspecteurs stimuleren geenszins veranderingen en vernieuwingen in het onderwijs, ofschoon eveneens gezegd moet worden dat veel onderwijsmensen voor de klas ieder idealisme voor hun werk missen.

Op de vele onduidelijkheden, verkeerde hoofdstukindeling, allerlei tegenstrijdigheden zal ik maar niet eens meer ingaan. Ik wil de vraag van de aanstaande pedagoog Van Putten "Waar gaan wij naar toe zonder wetenschappelijke planning?" slechts beantwoorden met een wedervraag: Waar gaan wij naar toe zonder wetenschappelijk opgeleide onderwijskundigen? ●

Ter reactie aan de heer Donk

Wie de kritiek van de heer Donk gelezen heeft zal niet kunnen ontsnappen aan de indruk dat een terzake kundige aan het woord is. Schijnbaar moeiteloos worden beweringen geponeerd welke m.b.v. een aantal citaten uit ons artikel worden gestaafd.
Zijdelings worden dan ook nog enige wetenschappelijke adviezen aangereikt en zo wordt de indruk gecompleteerd dat we inderdaad met een terzake kundige te maken hebben. De overvloedige bevestiging levert de schrijver zelf op het eind van zijn artikel waarbij hij geheel in overeenstemming met zijn wetenschappelijke demonstratie verklaart zijn begrensdheid te beseffen door te tekenen met de toevoeging **"geen onderwijsdeskundige"**.
En zo wordt ons onder het mom van wetenschappelijke bescheidenheid elk houvast, elke illusie ontnomen. Nu wordt begrijpelijk waarom de heer Donk niet in staat is geweest te onderkennen dat wij geenszins de pretentie hebben gehad noch bezitten een wetenschappelijke bijdrage te leveren à la Donk; jammer dat juist hij hieraan voorbij moest gaan en niet in staat is gebleken ondanks zijn zo kritische geest de geest van het artikel te onderkennen.

Ronald Donk, geen onderwijsdeskundige

De heer Donk stelt dat er wél cultuuroverdracht en cultuurbeïnvloeding heeft plaats gevonden en suggereert zodoende dat er voor de Antilliaan een alternatief bestond. Wanneer cultuuroverdracht gelijk staat aan **identiteitsberoving en vernietiging** dan heeft de heer Donk gelijk, doch hiermee demonstreert hij — alhoewel hijzelf het begrip "bewustworden" gebruikt — zelf weinig bewust te zijn van het proces dat zich in het verleden en nu nog voltrekt. Hiermee wordt tegelijk het onoprechte van zijn opmerking: "derhalve is men op de Antillen **terecht** op zoek naar een eigen identiteit . . ." ontmaskerd; de heer Donk schijnt zelf t.a.v. zijn identiteit geen problemen te kennen, hetgeen kan impliceren dat hij die reeds gevonden heeft — welke dat dan is laat zich, uitgaande van de waarschijnlijke inhoud van zijn begrippen cultuuroverdracht en cultuurbeïnvloeding, makkelijk raden. De vraag is, of degenen die de heer Donk in deze richting hebben gesocialiseerd hem ook op basis van **gelijkwaardigheid** erkennen. Een andere mogelijkheid zou kunnen zijn dat de heer Donk zo goed gesocialiseerd is dat het verkrachting- en de-humaniseringsproces dat zich in de loop der tijden heeft voorgedaan en zich nog voordoet, hem jammer genoeg volkomen ontgaat; in dat geval diskwalificeert hij zichzelf om aan de diskussie **deel te nemen**. Wij hebben genoeg van hen die ons standaarden willen voorhouden, in het bijzonder van hen die menen door cultuuroverdracht (cultuurverkrachting voor ons) en cultuurbeïnvloeding (gewelddadige dehumanisering) zichzelf te hebben gevonden en daarbij menen het, in hun ogen, cultuuroverdracht en beïnvloedingsproces, te moeten continueren.
Gesteld wordt door de heer Donk dat wij een eenzijdige benadering van het probleem voorstaan en citeert hij uit ons artikel het volgende: "In de toekomst moet de planning gezien worden als een zaak van de sociale wetenschappen". Hiermee wordt niet beweert dat interdisciplinair onderzoek wordt uitgesloten. Slechts wordt aangegeven bij welke discipline de verantwoordelijkheid voor het plannen van het onderwijs komt te liggen; en naar ik meen niet ten onrechte wanneer men zich afvraagt wat de onderwerpen van studie van de sociale wetenschappen zijn. Wij adviseren de heer Donk nogmaals het geheel over te lezen. Toch willen wij de heer Donk niet ontmoedigen, reden waarom wij beleefdheidshalve op enige van zijn punten zij ingegaan. Voorlopig zullen wij het hierbij laten; tevens willen wij de heer Donk voor zijn pseudo-wetenschappelijke bijdrage van harte danken.
Een zaak die ons nog op het hart ligt is: Wat doet een niet-pedagoog, een niet onderwijskundige als docent aan Antilliaanse beroepsopleidingsscholen? Gaat u onze toekomstige leiders ook geestelijk verkrachten? ●

L. F. VAN PUTTEN

(Mochten er nog meer mensen willen reageren, dan wijzen wij er bij deze voor alle zekerheid nog even op dat niet ter diskussie staan de heren Donk of Van Putten, maar: onderwijsplanning, in het bijzonder op Aruba. Red.).